

คำนำ

งานวิจัย “ส่วนประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรม” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยหลัก “การสร้างสรรค์เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (The Creation of Modern Thai Architecture Identity)” ซึ่งได้รับ “ทุนองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นพื้นฐานต่อการพัฒนา” จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ด้วยสภาพของสังคมไทยเป็นไปในลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมที่เกิดจากหลากหลายปัจจัย ทั้งจากอารยธรรมดั้งเดิมที่หลากหลายในภูมิภาคนี้ คติความเชื่อที่เชื่อมโยงกับศาสนา ปัจจัยที่แตกต่างกันในสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ และที่สำคัญจากปัจจัยภายนอกที่เป็นอิทธิพลตะวันตกและกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความผันผวนของสังคมไทยเองที่ทำให้เอกลักษณ์ไทยโดยรวมขาดความชัดเจน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยในบริบทของสังคมสมัยใหม่ยังเป็นประเด็นที่มีการถกเถียง โดยเฉพาอย่างยิ่งสำหรับอาคารประเภทที่มีความสำคัญระดับชาติ เช่น อาคารรัฐสภา อาคารศูนย์การประชุมแห่งชาติ อาคารศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งอาคารตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

งานวิจัยในโครงการ “การสร้างสรรค์เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่” จึงมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับแนวคิดและรูปแบบที่เหมาะสมในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน พร้อมกันนี้ได้มุ่งค้นหาลักษณะการสืบสาน การปรับเปลี่ยนรูปแบบที่มีมาแต่เดิม รวมทั้งที่มีการคิดใหม่ทำใหม่ที่จะมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต ด้วยความมุ่งมั่นดังกล่าว คณะผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจและได้ตระหนักถึงปัญหาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดวิจัยสำหรับงานวิจัยที่มีความครอบคลุมใน 6 โครงการวิจัย คือ

1. พื้นฐานเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย (Fundamentals of Thai Architecture Identity)
2. การก่อรูปทางสถาปัตยกรรม (Architectural Configuration)
3. การจัดองค์ประกอบ รูปทรง และสัดส่วนของสถาปัตยกรรม (Architectural Composition, Form and Scale / Proportion)
4. ส่วนประกอบและส่วนประณีตสถาปัตยกรรม (Architectural Features and Refinement)
5. สถาปัตยกรรมเขียวและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Green Architecture and Sustainable Development)
6. สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ภายใต้โลกาภิวัตน์และท้องถิ่นภิวัตน์ (Modern Thai Architecture under Globalization and Localization)

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบแนวคิดวิจัยที่ครอบคลุมตามโครงการวิจัยทั้ง 6 โครงการดังกล่าวข้างต้น จะสามารถให้คำตอบสำหรับโจทย์วิจัยที่ได้กล่าวมาในตอนต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องแยกการวิจัยออกเป็น 6 โครงการวิจัยที่ต่างมีความสำคัญและมีสาระเฉพาะ แม้ว่าเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือข้อกำหนดของทุนวิจัยที่มีวงเงินจำกัด

ท้ายสุดนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี รวมทั้ง สถาปนิก นักวิชาการ และประชาชน (คนทั่วไป) ที่มีส่วนร่วมตามขั้นตอนต่าง ๆ ของงานวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. วิมลสิทธิ์ หรยางกูร
และคณะผู้วิจัย

“ปัญหาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยอยู่ที่ว่า สถาปนิกต้องสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามากกว่าของเดิม ดีกว่าเก่าในเชิงสัมพันธ์กับสภาพการณ์ของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ทำหาย เพราะงานสถาปัตยกรรมในอดีตใช้เวลายาวนานในวงจรของการพัฒนา มีโอกาสแก้ไขจนเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ โอกาสเช่นนี้หาไม่ได้ในสังคมปัจจุบัน.....” (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2539: 65)